KAMMARRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM

2018-11-26
Meddelad i Jönköping

Mål nr 701-18

KLAGANDE
Bildnings- och omsorgsnämnden i Bollebygds kommun

MOTPART
[redacted]

Ombud: [redacted]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 21 februari 2018
i mål nr 3197-17, se bilaga A

SAKEN
Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2203	Slottsgatan 5	036-15 68 00 (vx)	036-16 19 68	måndag – fredag
550 02 Jönköping		**E-post**: kammarrattenijonkoping@dom.se		08:00–16:00
		www.kammarrattenijonkoping.domstol.se		

YRKANDEN M.M.

Bildnings- och omsorgsnämnden yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer nämndens beslut.

[redacted] anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR

Nämnden

Försäkringskassan har från och med oktober 2017 beviljat utökad assistansersättning. Det innebär att [redacted] i genomsnitt får assistansersättning för 131 timmar och 15 minuter per vecka, vilket motsvarar assistans dygnet runt. Nämnden har i september 2017 beviljat [redacted] daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS. Daglig verksamhet syftar till att erbjuda meningsfull sysselsättning för den enskilde. Verksamheten ska erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap efter dennes önskemål. Att [redacted] har ett behov av rekreation och miljöombyte samt ett behov av att frigöra sig från sina föräldrar är ostridigt. Den personliga assistansen gör att hon får möjlighet att vistas borta från hemmet och föräldrarna på samma villkor som jämnåriga. Hennes behov, och anhörigas behov av avlastning, är tillgodosedda genom de insatser hon har beviljats.

[redacted]

Hon har tidigare fått insatsen av kommunen. Då bestämdes det att hon skulle ha en egen lägenhet där korttidsvistelse kunde bedrivas. Beslutet omfattade tio dygn i månaden men tanken var att hon skulle vara där några timmar i veckan och sedan successivt öka på. Hon hade en sådan insats i tre månader och tyckte mycket om att vara där. Insatsen avbröts eftersom beslutets giltighetstid hade gått ut.

Familjen behöver få kunna vara hemma i sitt eget hem utan att assistenter är närvarande. De ska inte behöva lämna hemmet för att få vila. Situationen är påfrestande för föräldrarna och för hennes lillasyster. Att hennes assistans har utökats visar på hur stora hennes behov är. Hon trodde att förvaltningsrättens beslut skulle leda till att hon någon gång skulle kunna flytta hemifrån. Även om hon har assistans väljer hon alltid föräldrarna istället för assistenterna när hon är hemma. En del i tanken med lägenheten var att hon skulle träna på att bo på annat ställe. Hon har svårt för att gå på daglig verksamhet, men hon ska försöka vara där måndagar kl. 13.00 – 14.30 och torsdagar kl. 12.30 – 13.30. En egen lägenhet hade inneburit goda levnadsvillkor.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av utredningen i målet framgår att syftet med den sökta insatsen, korttidsvistelse, bland annat är att [redacted] genom boende i annan bostad gradvis ska kunna frigöra sig från föräldrahemmet med sikte på att framöver också kunna flytta hemifrån. Att korttidsvistelse kan användas som ett led i personlig utveckling i form av att vistas borta från hemmet och föräldrarna framgår av rättsfallet HFD 2013 ref. 70.

Med hänsyn till [redacted] ålder är det rimligt att hon får möjlighet att frigöra sig från sina föräldrar. Av utredningen framgår vidare att hon på grund av psykiska funktionshinder inte kan flytta hemifrån utan en sådan förberedelse i form av korttidsvistelse som det nu är fråga om. Enligt kammarrättens mening har det inte framkommit hur de insatser som nämnden hänvisar till, personlig assistans och daglig verksamhet, kan tillgodose det påtalade behovet. Eftersom det inte har framkommit att behovet tillgodoses på annat sätt ska [redacted] beviljas korttidsvistelse. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättslagmannen Ola Holmén (ordförande) samt kammarrättsråden Göran Mattsson och Jan Källman (referent) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: kammarrättsfiskalen Axel Lagerstedt

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM
2018-02-21
Meddelad i Jönköping

Mål nr
3197-17

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: [redacted]

MOTPART
Bildnings- och omsorgsnämnden i Bollebygds kommun
Ballebovägen 2
517 83 Bollebygd

ÖVERKLAGAT BESLUT
Bildnings- och omsorgsnämnden i Bollebygds kommuns beslut 2017-06-13

SAKEN
Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet på så sätt att [redacted] förklaras ha rätt till korttidsvistelse utanför hemmet. Nämndens beslut upphävs och målet visas åter till nämnden för fortsatt handläggning och nytt beslut i enlighet med denna dom.

ÖVERKLAGAT BESLUT OCH YRKANDEN M.M

Genom det överklagade beslutet avslogs [redacted] ansökan om korttidsvistelse utanför det egna hemmet i form av vistelse i lägenhet med omfattning på tio dygn per månad. Som skäl för beslutet angavs sammanfattningsvis följande. [redacted] har personlig assistans genom Försäkringskassan med 87,5 timmar i veckan, fördelat över dygnets vakna timmar. Hennes behov är redan tillgodosedda genom den personliga assistansen.

Postadress Box 2201 550 02 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 15
Telefon 036-15 66 00
Telefax 036-15 66 55
E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se
Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00

Hennes familj får anses avlastade genom den personliga assistansen. De kan låta någon annan än de själva vara personliga assistenter åt [redacted] vilket skulle ge henne utrymme för frigörelse från dem. Den personliga assistans som [redacted] är beviljad innefattar fritidsaktiviteter och rekreation. Hon har alltså möjlighet att planera resor och aktiviteter med den personliga assistans hon är beviljad.

[redacted] yrkar att hon ska beviljas korttidsvistelse utanför hemmet med tio dygn per månad. Han anför bl.a. följande. Tanken med korttidsvistelsen var att det skulle vara en egen verksamhet för [redacted] i en lägenhet som hon sedan skulle skolas in i som permanent bostad. Hon behöver skolas in i saker eftersom hon inte klarar verksamheter med mycket människor. Verkställigheten påbörjades under vården 2017. Det har tagit väldigt lång tid för [redacted] att förbereda sig inför detta och nu när insatsen avbryts får det stora konsekvenser för henne. Hon är väldigt isolerad i sitt hem och i stort behov av miljöombyte. Hon har extremt svårt att frigöra sig från hemmet, vilket hon har behov av. Hon är 19 år gammal och måste nu starta denna process. Både HFD 2013 ref. 70 och RÅ 2006 ref. 66 utgör grund för detta. Ett eget boende är som sagt inte ett alternativ utan år av sakta inskolning. Hennes ångesttillstånd och hallucinationer förvärras vid snabba förändringar. Hon är otroligt känslig för andra människor och hon behöver mycket noga planerad tillsyn dygnet runt. Korttidsvistelsen var alltså den enda lösningen som man vid SIP-mötet ansåg skulle fungera ifrån samtliga parter. Även [redacted] familj behöver avlastning, eftersom hennes situation i så hög grad påverkar hur de lever sina liv. De har gärna assistenter i hemmet men det skulle inte förändra situationen, eftersom den beviljade personliga assistansen är otillräcklig, vilket innebär att de fortfarande behöver avlastning.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler m.m.

Den som omfattas av personkretsen i 1 § LSS har enligt 7 § rätt till insatser enligt 9 § om behovet inte tillgodoses på annat sätt. I sjätte punkten anges att korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en sådan insats som kan beviljas. Enligt 7 § ska den enskilde genom insatserna i LSS tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Syftet med korttidsvistelse utanför det egna hemmet är enligt förarbetena att den funktionshindrade personen dels ska erbjudas miljöombyte och rekreation, dels att dennes anhöriga ska beredas avlösning i omvårdnadsarbetet (prop. 1992/93:159 s. 172 f.). Korttidsvistelse utanför det egna hemmet kan beviljas på enbart den ena eller den andra av de två grunderna för insatsen (se RÅ 2006 ref. 66). Insatsen bör också kunna ses som ett led i att bryta ett ensidigt beroende mellan barn och föräldrar. Vid prövning av rätt till korttidsvistelse ska alltså en ung människas behov av personlig utveckling också kunna vägas in (se HFD 2013 ref. 70).

Utredningen i målet

Av nämndens utredning framgår bl.a. följande. [redacted] har ett antal diagnoser som leder till att hon har stora svårigheter med den allmänna dagliga livsförningen. Hon är därför i behov av stöd, hjälp och verbala instruktioner vid många av vardagens moment. Hon har vidare svårt med vissa sociala situationer. Vissa sociala situationer ger [redacted] ångest och ibland panikångestattacker. [redacted] lider av vanföreställningar som är mer eller mindre starka. Bland annat litar hon inte på sina föräldrar eller vad de säger. Hon ältar tvångsmässigt sina föreställningar med sina föräldrar. På grund av föreställningarna har hon mycket svårt att skilja på vad som är verkligt och inte. [redacted] är vidare socialt isolerad och saknar fasta aktiviteter under dagen. Hon är mest hemma och sitter vid sin dator.

Hon vill inte gärna lämna hemmet och kan inte lämnas ensam av sina föräldrar. När hon mår dåligt kan hon få utåtagerande utbrott och bli psykiskt instabil. Hennes föräldrar upplever sig vara utmattade av situationen och de har anpassat sitt arbete, sin sociala situation och hemsituationen utefter [redacted] behov i ett försök att försöka möta hennes behov. Ändå upplever de att de inte räcker till för henne. Den 20 augusti 2014 beviljades [redacted] av Bollebygds kommun korttidsvistelse utanför det egna hemmet med tio dygn i månaden. Insatsen skulle vara ett led i att stärka [redacted] självständighet, minska beroendet av föräldrarna samt på sikt göra henne redo för att flytta hemifrån. Insatsen startade under våren 2017.

Förvaltningsrättens bedömning

Ostridigt i målet är att [redacted] tillhör personkretsen i LSS. Frågan i målet är om [redacted] har rätt till korttidsvistelse utanför hemmet för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

[redacted] är beviljad personlig assistans med 87 timmar och 30 minuter i veckan. I denna assistans ingår tid för fritidsaktiviteter. Hon är därmed tillförsäkrad personligt stöd för deltagande i olika aktiviteter. Hennes behov av miljöombyte, rekreation och socialt utbyte kan därmed tillgodoses genom beviljad assistansersättning.

Av utredningen i målet framgår att [redacted] bor hemma hos sina föräldrar med sin lillasyster. Det framgår vidare att det faktum att hon bor hemma innebär att hennes anhöriga lever efter hennes behov och villkor. Vidare framgår att [redacted] pappa arbetar som hennes personliga assistent. Genom att anlita utomstående assistenter kan de anhörigas behov av avlösning delvis tillgodoses. Mot bakgrund av utredningen i målet kan dock de anhörigas behov av avlösning, även om utomstående assistenter skulle anlitas, inte tillgodoses fullt ut (jfr. Kammarrätten i Göteborgs dom

den 22 augusti 2016 i mål 3437-15). [redacted] är 19 år och är därmed i den åldern då hon behöver frigöra sig från föräldrarna (jfr. HFD 2013 ref. 70). I augusti 2014 beviljades [redacted] korttidsvistelse utanför det egna hemmet med tio timmar i månaden. Insatsen började verkställas under våren 2017. Det innebär att [redacted] process att frigöra sig från sina föräldrar har inletts. Även behovet av denna process kan delvis tillgodoses genom den beviljade personliga assistansen och anlitande av utomstående assistenter som t.ex. kan hjälpa [redacted] att delta i olika aktiviteter utanför hemmet. [redacted] behov av personlig utveckling går emellertid utöver vad som kan tillgodoses genom den beviljade personliga assistansen. Vid en sammanvägd bedömning av såväl anhörigas behov av avlösning och [redacted] behov av frigörelse finner förvaltningsrätten därför att hon har rätt till korttidsvistelse utanför hemmet för att tillförsäkras en god levnadsnivå.

Av rättspraxis följer att domstolar i denna typ av mål inte närmare bör pröva utformningen av insatserna, eftersom det begränsar kommunens möjlighet att utforma insatserna på ett lämpligt sätt (se t.ex. RÅ 2007 ref. 62 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 oktober 2016 i mål 1983-16). Förvaltningsrätten går därför inte närmare in på frågan om korttidsvistelsens längd eller verkställigheten av vistelsen.

Överklagandet ska alltså bifallas på så sätt att [redacted] förklaras ha rätt till korttidsvistelse utanför hemmet. Nämndens beslut upphävs därmed och målet visas åter till nämnden för fortsatt handläggning och nytt beslut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D).

Mattias Henriksson

Rådmannen Mattias Henriksson och nämndemännen Rolf Forsén, Marie Johansson och Rune Solid har avgjort målet. Föredragande jurist har varit Edvin Johansson.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1D • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.